

DOMONKOS BÉLA

SZOBRÁSZMŰVÉSZ

1934-2020

Szent István király (2000)

"Hitvallásom: a nagy elődök nyomdokában csak tisztelettel és alázattal lehet haladni."

Fotó: T. Szántó György

Domonkos Béla

MÉLTATÁS

A műkedvelők és a műkritikusok a plasztikai szakismeretek mestereként tartják számon a 2020 márciusában, 86 éves korában elhunyt, a világ legjelentősebb szobrászainak rangsorában is jegyzett és elismert, egyebek mellett Magyar Örökség-díjjal kitüntetett Domonkos Béla szobrászművészt.

A mindvégig Érden élő alkotót már gyermekévei kezdetén vonzotta a rajzolás és a faragás, ám korai árvasága gátat vetett ilyen irányú tanulmányainak.

Az idő múlásával azonban egyre erősödött benne a szobrászat iránti elhivatottsága, és noha többszöri próbálkozás után sem nyert felvételt a Képzőművészeti Főiskolára, a kudarcok még inkább megerősítették elhivatottságában, és szofisztikált mintázó stílusa, bámulatos formaérzéke, valamint kitartó szorgalma arra ösztönözte, hogy egész életét a szobrászatnak szentelje.

Losonci Miklós művészettörténész, főiskolai tanár Domonkos Béla életútja (1979) című művében így vélekedett: "Jellemző a felvételi vizsgák már akkor is érvényes vakságára, hogy bár mintázó készsége rendkívüli, hiába jelentkezett a Képzőművészeti Főiskola Szobrász Szakára, nem vették föl. Fájt neki mindez kétségtelenül, de egyben megsokszorozta erőit. Szobrász volt, szobrász lett, főiskola nélkül is, ebben segítette, támogatta Pátzay Pál."

Szárnypróbálgatásai kezdetén erőt merítve, bátorsággal felvértezte és hittel telve, szobrait vesszőkosárba csomagolva felkereste a kor neves szobrászát, Kisfaludy Strobl Zsigmondot, aki ugyan nem sok figyelmet fordított a művészjelölt alkotásaira - sőt, cinikusan megjegyezte, hogy ő ennyi idősen már országosan ismert és befutott művész volt -, azt megengedte, hogy ingyen segítkezzen, dolgozzon neki, így elvesse nála a mintázás fortélyait.

A sokszor csalódott, reményvesztett, ám önmagában és képességeiben rendíthetetlenül bízó ifjút a XX. századi magyar szobrászat egyik géniuszaként tisztelt Pátzay Pál vette pártfogásába, aki szeretettel fogadta, felismerte tehetségét, értékelte szorgalmát, meggyőzőnek tartotta a műveit, támogatta őt a céljai elérésében és a szakmai érvényesülését is segítette. A Képzőművészeti Alaphoz címzett levélben így méltatta: "Domonkos Béla önállóan végzett munkáiból rendezett kiállítást elemezve megnéztem. Arcképszobrait formai megfogalmazásukért megbecsülendő szobrászati tettek minősítem. Bortnyik, Csuka, Goda, Palasovszky, Szepes megjelenését művészinak értékelem. Petőfi életnagyságú, nagy gonddal megvalósított egész alakját különös figyelem illeti, mert történelmileg hiteles alkati arányosságában ábrázolja. A Képzőművészeti Alap tagjául való felvételét nemcsak ajánlom, hanem javaslom."

Ezt a megfogalmazást a kor hivatott művészettörténésze, Losonci Miklós így értékelte: "Bizony, ez a Pátzay ajánlás - aki a XX. század magyar szobrászatának Medgyessy, Bech Fülöp mellett egyik legnagyobb alakja és mértéke - felér egy jeles főiskolai diplomával."

Megismerve Domonkos Béla műveit, szemernyi kétségünk sem lehet Pátzay Pál és Losonci Miklós véleményének igazságtartamát illetően.

A művész évtizedeken át fáradhatatlanul alkot, hitelesség és tökéletességre való törekvés jellemzi munkáit, egy érem megformálására éppen olyan figyelmet fordít, mint egy teljes alakos bronz szobor elkészítésére.

Megkeresik őt az ország minden részéről, Veszprémtől Kapuvárig, Nagykanizsától Fertőszentmiklósig, Bicskétől Kiskunmajsáig mindenhol láthatóak köztéri alkotásai, Érden és környékén, Tárnokon, Sósúton, Ercsiben az értékek egyik legfontosabb fokmérője egy-egy Domonkos-dombormű vagy szobor.

Száma a műgond nem öncélú foglalatosság, hanem tudatos esztétikai program, alkotómunkájának személyéhez illő jellegzetessége, művészetének kétségtelen értéke. Tiszteli a klasszikus hagyományokat, nem hisz a formabontás szükségességében, nem fél a szépség ígézetétől, a valóságábrázolást nem tartja korszerűtlennek. Szobrászelődei örökségét kimeríthetetlen tananyagként tekinti, meggyőződése, hogy nem az irányzatokat, izmusokat, elméleteket igazolta a közérdeklődés, hanem a műveket, azokat, amelyek tovább élnek az emberek emlékezetében, lelki harmóniát, jó közérzetet árasztanak, hozzájárulnak a közösségek műveltségének gazdagodásához.

Domonkos Béla köztéri szobrai, emlékművei, szakrális kompozíciói, jubileumi érmei rendkívüli jelentőségre tettek szert a közművelődés területén. A Margitszigeti művészsétányon elhelyezett büsztjei, az iskolák névadói, költők, írók alakjai, portréi ismereteket terjesztenek, nemzeti nagyjainkat idézik, az egyetemes kultúra megbecsülésére figyelmeztetnek.

Vörösmarty, Gárdonyi, Ady, Babits, Nagy Lajos, Németh László és mások mellszobrai mellett Taksony vezér és Rákóczi vonásainak a rekonstrukcióját is elvégezte, és figyelem illeti az Aradi vértanúkról mintázott portréit csakúgy, mint a középkori hadvezér, Hunyadi János heroikusan ábrázolt domborművét.

Petőfi vissza-visszatérő ihletője portréban, éremben rögzítetten, egészalakos nagyításban, a "feleségek feleségéről", Szendrei Júliáról remekelt kis alakja Kiskőrös belvárosában áll, míg Kőrösi Csoma Sándor megformálásával a buddhista világban szerzett széles körű megbecsülést nevének.

Alkotóerejének nemzetközi híré bizonyossága a legkiválóbb magyar földrajzi felfedezők, utazók szoborpanteonja, amely a Magyar Földrajzi Múzeum kertjében látható. Teleki Sámuel, Kelet-Afrika felfedező utazója, Déchy Mór, a Kaukázus feltalálója, Teleki Pál, a földrajztudós-miniszterelnök, Stein Aurél, Belső-Ázsia polihisztor kutatója, Baktay Ervin, a neves indológus, Prinz Gyula, a Tien-San utazója, Reguly Antal, az Észak-Urál térképezője és Almásy László, a Szahara kutatója, a Tarzuza-oázis felfedezője portrészobrai Domonkos Béla készítette el érdi műtermében és ugyancsak ő örököltette meg a múzeumalapító földrajztudós, Balázs Dénes mészkősziklára helyezett, teljes alakú, hátizsákos bronzszobrát. A töretlenül előrehaladó, vállain mindig terhet cipelő tudós és az ő személyét megformáló szobrászművész jó barátságot ápolt egymással és mindketten megbecsülést szereztek értékgyarapító tevékenységükkel.

Az egyik leghivatottabb művészettörténész, a Nemzeti Galéria hajdani főigazgatója, Pogány Ö. Gábor így méltatta Domonkos Béla munkásságát: "A szobrász termékeinek statisztikája nem lehet olyan mutatós, mint a festőé, a grafikusé. Domonkos Béla szobrászatban a csúcsteljesítményekhez tartozik. Ha azzal is számol a műértő, hogy milyen felelősségteljes szakszerűséggel hajtja végre a szoborkészítés minden mozzanatát, őszinte elismerés kell fogadja fáradhatatlan munkakedvének eredményeit."

Életművében önálló fejezetté állnak össze állatszobrai, szinte zoológiai hűséggel idézi modelljeit; valósághűen rögzíti a magyar vizsla mozgását, a felnagyított szarvasbogarak viaskodását, a vágató ló feszülő izmait.

Fél évszázados pályája során Domonkos Béla a művészi kötelességteljesítés valamennyi vonatkozásában magas mércét állított fel magának... dolgozni csak pontosan, szépen... a maga módján jót, sokat, biztatót, elmemozdítót, szívmelengetőt, kedélynövelőt.

*

„Jellemző a felvételi vizsgák már akkor is érvényes vakságára, hogy bár mintázó készsége rendkívüli, hiába jelentkezett a Képzőművészeti Főiskola Szobrász szakára, nem vették föl. Domonkos Béla azonban nem olyan fából van faragva, hogy ez elkesezhette volna. Fájt neki mindez kétségtelenül, de egyben megsokszorozta erőit. Szobrász volt, szobrász lett, főiskola nélkül is, ebben segítette, támogatta Pátzay Pál.”

Losonci Miklós

„Domonkos Béla önállóan végzett munkáiból rendezett kiállítását elemezve megnéztem. Arcképszobrai formai megfogalmazásukért megbecsülendő szobrászati tettek minősítem. Bortyik, Csuka, Goda, Palasovszky, Szepes személyük megjelenítését művészeknek értékelem. Petőfi életnagyságú, nagy gonddal megvalósított egész alakját különös figyelem illeti, mert történelmileg hiteles alkati arányosságában ábrázolja. A Képzőművészeti Alap tagjául való felvételét nemcsak ajánlom, hanem javaslom”.

Pátzay Pál

„Bizony, ez a Pátzay ajánlás – aki a XX. század magyar szobrászatának Medgyessy, Beck Fülöp mellett egyik legnagyobb alakja és mértéke – felér egy jeles főiskolai diplomával.”

Losonci Miklós

„A szobrász termékeinek a statisztikája nem lehet olyan mutatós, mint a festőé, a grafikusé. Domonkos Béla szobrászatban a csúcsteljesítményekhez tartozik. Ha azzal is számol a műértő, hogy milyen felelősségteljes szakszerűséggel hajtja végre a szoborkészítés minden mozzanatát, őszinte elismerés kell fogadja fáradhatatlan munkakedvének eredményeit.”

Pogány Ö. Gábor

Dr. Balázs Dénes (1999)

NÉVJEGY

Domonkos Béla 1934. február 25-én született Budapesten,
1935 óta Érden élt.

Lakatos, majd repülőgép-szerelő szakmát szerzett, 1966-ban érettségizett, 1976-ban lett tagja a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapjának.

Művei közel ötven egyéni kiállításon arattak osztatlan sikert, alkotásai számos kollektív tárlaton váltak népszerűvé, érmei, kisplasztikái, plakettjei külföldön is elismerést váltottak ki.

Közel száz köztéri szobra áll az ország különböző városaiban, többek között a budapesti Állatorvostudományi Egyetem kertjében életnagyságú "Magyar szürke bika" című szobra, a Kincsem Parkban a világhírű versenylóról, Imperiálról mintázott 5/4-es nagyságú műve, a Semmelweis Egyetem belső klinikai tömbjének parkjában az anyák megmentőjét, az egyetem névadóját, Semmelweis Ignácot ábrázoló robotsztus alkotása, továbbá szerte az ország településein és természetesen a szűkebb pátriájában Érden és környékén.

Puskás Ferenc (2014)

Az egyik legismertebb művét, a Puskás Öcsit ábrázoló egészalakos szobrát az ausztráliai Melbourne-ben is felállították, a leghíresebb magyarról készült domborművét Athénban, a Puskás- emléktáblán helyezték el, Czetz János térképész bronz arcmását ábrázoló alkotása Buenos Airesben, az Argentin Katonai Akadémia falát díszíti.

Pályafutása során számos állami kitüntetés elkészítésére kapott megbízást.

A művész sokoldalúságát jelzi, hogy érmeket, domborműveket, kisplasztikákat, portrékat, állatszobrokat és nagyméretű egészalakos szobrokat is készített - legkedvesebb műfajának a portrékészítést és az állatok mintázását tartotta.

1992-ben Nagy Lajos-díjjal tüntették ki, 1994-től Erd város díszpolgára, ugyanebben az évben átvette a Köztársasági Érdemrend Kiskeresztjét, 2016. júniusában Magyar Örökség-díjjal ismerték el munkásságát

2020. március 2-án, néhány nappal 86. születésnapját követően hunyt el Budapesten.

Muzeális értékű, tekintélyes szoborgyűjteményt hagyott örökségül - remélve, hogy az utókor is megismerheti alkotásait és bízva abban, hogy a munkássága példaként szolgál a jövő nemzedékek számára.

KORTÁRSÁK

A KORTÁRSÁK RÉSZÉRŐL ...

"Domonkos Béla a plasztikai műfajok mindenese, mindent tud, amire szoborkészítés közben szükség van, a műformák sokfélesége, a kivitelezés technikai bonyolultsága nem hozza zavarba, tiszteletreméltó szorgalommal, stílár és anyagtani találékonysággal oldja meg a feladatait.

Szinte mindegy neki, hogy érmet mintáz vagy körplasztikát, kis figurát vagy közterületen felállítandó emlékművet, minden teendőjéhez megteremti azt a sajátos szobrászati módszert, amivel kedvező eredményt képes elérni."

Dr. Pogány Ö. Gábor

*

"A megosztott mezőnyben Domonkos Béla ahhoz a derékhadhoz tartozik, amely új elemekkel, dokumentációs hűséggel őrzi a szobrászat eredeti törvényeit.

Forrásvidéke bő, számba veszi a római portré pontosságát, a magyar plasztika sok termő ajánlatát a kalocsai királyfejtől napjaink követelményéig. Képes megörökíteni tudati, történelmi és személyiségjegyeket a külső formákban, lelkiületet a testi alakzatban.

Szerencsés szobrász, mert végtelen az energiája, s ez több szorgalomnál, odaadásnál, ez a művekben testesült következetesség.

Alkotásai azért válhatnak karakteressé mert az általános és egyedi vonásokat hibátlan aránnyal ragadja meg.

Mindig a jellemző mozzanatba kapaszkodik védője, képzelete.

Mindig együtt e kettő. Nincsenek nehézségei, csak megoldásai.

Miből adódik ez?

Egészséges világképéből, derűs életérzéséből, abból, hogy minden fájdalmát képes a szobor szépségévé gyűjteni, s ezáltal megszűntetni a magányt, a borút, a kint önmagában és bennünk.

Munkabírásában nemcsak a bőség nyilvánul meg, hanem a humánus mindenki iránt, hogy a művészet által felemelkedhessünk."

Dr. Losonci Miklós

*

"Kedves Barátom!

Barátom lettél, mert elsőrendű műveket alkottál.

Örömmel néztem arcmásaidat és állatszobraidat, olyan mértékű azonosulás volt bennük modelljeiddel, amivel ritkán találkoztam hosszú életem során.

Köszönöm, hogy megismerhettelek."

Dr. László Gyula

Kedves Béla, mint az öreg
mestere nagyon megvesszok,
elégelve a kiállított anyagá-
val, díszítem a füzetem ké-
pével
János

SZERETETTEL GRATULÁLOK AZ ÍRTAKAI ALAKRA-
BESZÜLT MŰSTERNEK, AMIT SZERENCÉSRE 1992
BARÁTOMNAK IS NEVEZHETEK

MURRAY ROBERT

Örömmel, hogy ez gárdi életművet meg-
ismerhettek!

1995. II. 18.

László Székely

Érd, 2010. május 5-én,

Az alábbi várakozatos híradalmában,
Domonkos Béla barátom műtermében
úgy érezem magam, mintha mesebeli
fűvészként keríttem volna...

A miatt értékelnek hitelesít, a
terméket szeretete és a laudat-
lan alkotói olyan tehetséggel
és szorgalommal készít, mely méltán
lett Tőled a kedves művészet kal-
hatatlanságára!

Boldog vagyok, hogy láthatom
a nagyszerű műalkotás megalko-
tásának minden pillanatát!

Jó egészséget, hosszú alkotói éve-
ket kívánok, baráti öleléssel,
négy hitelesítő kezessel, János

Érd, 2010. július 9.

Földbe gőherest lábbal álltam a mű-
terembe lépve, meglátván Domokos Béla
szobrászművész alkotásait. Különös
örömmel töltött el, hogy láthatam benne
öntve a magyar történelem, irodalom és
kultúra hrs. tudományos élet egyes sze-
mélyiségeit.

A látottak valóban lemegőztek, s nem tudom
megfelelően közönsztemet nyilatkoztatni
e művek megalkotásait. Reményemet
fejezem ki azonban, hogy mindezt egykor
a művet hálás lea, s majd a műve-
ket méltó helyen fogja elhelyezni az utókor
építésére, a jóírás megőrzésére.

Öszinte tisztelettel

Domokos Béla
Dr. Meszáros Vilmos ügyvéd,
az Andrássy Gyula Társaság elnöke.

Érd, 2010. július 14.

Babos régi és mai ahrát lattan.
 Az emlékeztetővel kapcsolatosan mindig
 értem, de egy elvárás van az emberrel.
 Fontos, hogy en így is legyen - mint ahogy
 az is, hogy a utór teljesen teljesen
 az „elvárás”. Politikai - napi
 politikai mentes - de teljesen a
 nemzeti és egyetemes mi llat - kell,
 hogy megalkotandó benmület a
 utór.

Tiútelítél és Értőnettel adízom
 Domonkos Béla ahrát emítetandó

Dr. Vagy ake
 mi utór lattan
 nagy ar kuszat
 Jelen

Domonkos Béla szobrászművésze úr
az Isten Kegyzeltje!

Ögyszerű és nagyszerű emberi tisztasága,
szorgalmas tehetsége által létrehozott művei
gondolatébresztő, gyönyörködtető, lelket gazdagító.

Ajtaja nyitva áll minden szépre, jóra bágya
édeklődő előtt.

Itt nincs fals beszéd, a tett, a munka ön-
magáért beszél.

Kívárom, hogy még sok-sok évig legyen
ereje, bölcs, céludatos, sikeres szép alkotásai-
hoz.

Köszönöm a sorsnak, hogy barátja lehetek.

Tisztelettel, szeretettel a faszobrász

Ibolya

Érd, 2010. aug. 10.

Viaskodó szarvasbogarak (1979), 40 cm

Német dog (1988), 40 cm

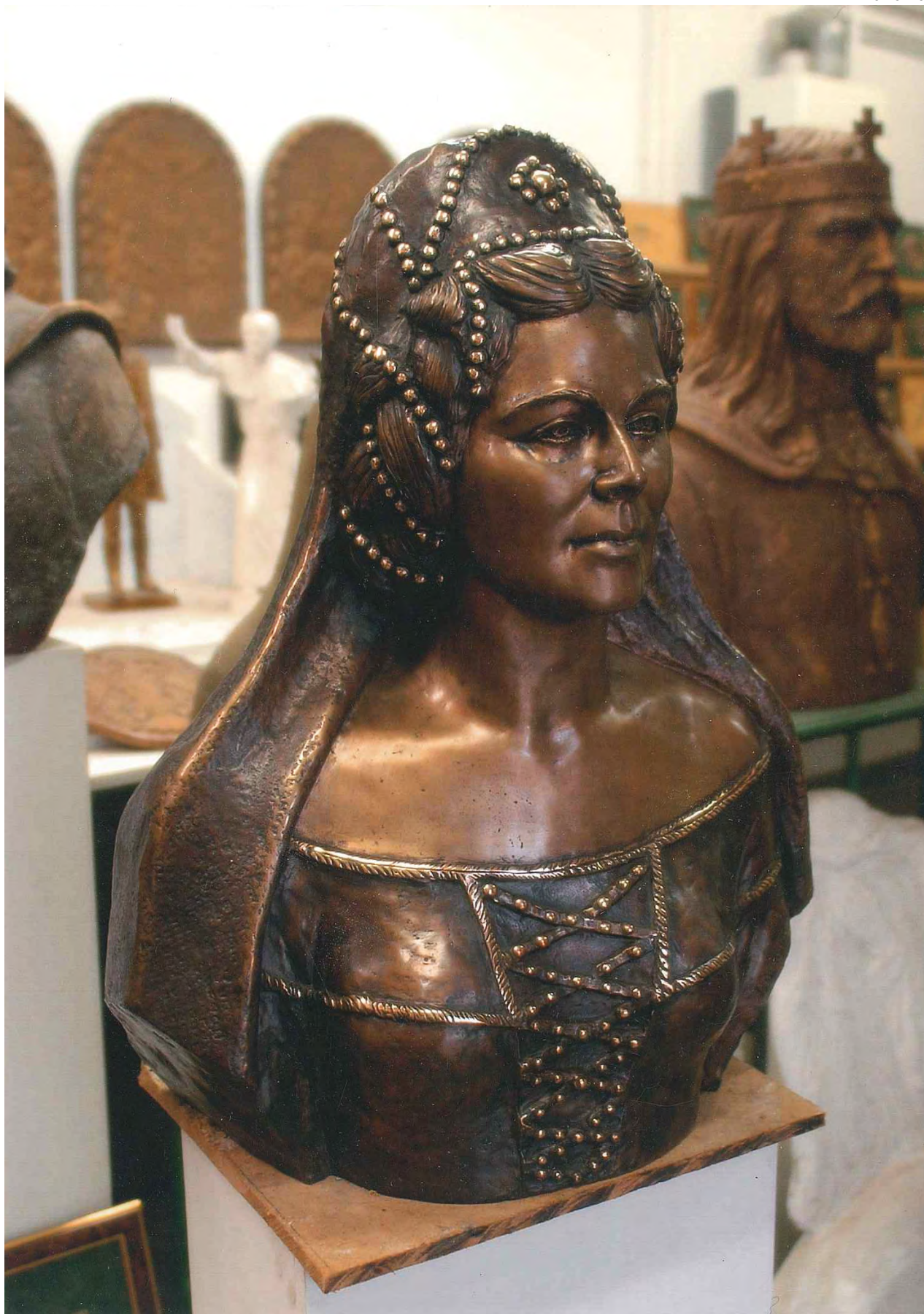
Árpád fejedelem (1995), 25 cm

Friedrich Nietzsche (2016), 29 cm

Kossuth Lajos (1994), 5/4-es

Osváth Júlia (1998), életnagyságú mellszobor

Mindszenty József (2006), 220 cm

Turul (2012), 180 cm

IMPRESSZUM

Írta és szerkesztette: Koncz Elvira

Fotó: T. Szántó György, Hancsovski János és archív

Digitalizálás: csekk24.hu

Szövegszerkesztés: filesystem.hu

Kapcsolat: elvira.koncz@gmail.com (+36 70 311 2791)

2025. május 30.